

AGATA KRISTINING INDIVIDUAL USLUBI VA TARJIMA MUAMMOSI ("10 TA NEGR BOLASI" ROMANI MISOLIDA)

Nigora Abdusattorovna Razikova

Magistratura bo'limi 1- bosqich talabasi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Abdullayeva Marxabo Raxmonkulovna

Dosent.v.b, Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqola, dunyo bo'ylab tanilgan ingliz yozuvchisi Agata Kristining "10 ta negr bolasi" (hozirgi nomi "And Then There Were None") romanining o'ziga xos individual uslubini tahlil qiladi. Shuningdek, romanning tarjimasini jarayonida yuzaga kelgan til va madaniy kontekstdagi muammolarni ko'rib chiqadi. Maqola romanning original va tarjima nusxalari o'rtasidagi farqlarni o'rganib, Agata Kristining tilidagi maxsus elementlar, uslubiy xususiyatlar va ularning tarjimaga ta'sirini tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: Agata Kristi, 10 ta negr bolasi, individual uslub, tarjima muammolari, til va madaniyat, adabiy tahlil, detektiv roman, intertekstualitet.

Kirish qismi: Agata Kristi — detektiv roman janrining eng mashhur vakillaridan biri bo'lib, uning asarlari o'ziga xos va murakkab uslubga ega. "10 ta negr bolasi" romani, nafaqat uning eng mashhur, balki eng murakkab asarlaridan biridir. Ushbu romanda, ma'lum bir mavzu va kompozitsiyaning maxsus ishlatilishi, shuningdek, yozuvchining individual uslubini o'zgacha tarzda ifodalangan. Bu maqolada, romanning tarjimasini va uning muammolariga alohida e'tibor qaratilgan. Agata Kristining asarlarining tarjimasini jarayonida yuzaga keladigan madaniy va lingvistik farqlar, original matnning o'ziga xos uslubining saqlanishi kabi masalalar o'rganiladi.

Asosiy qism: Agata Kristi o'zining asarlarida nozik psixologik tahlil, keng miqyosda yozilgan ijtimoiy portretlar va mahorat bilan ishlangan detallar bilan ajralib turadi. "10 ta negr bolasi" romanida, uning maxsus uslubini ayniqsa yaqqol ifodalangan. Yozuvchining fikrini qisqa va aniq, lekin ruhiy atmosferani chuqur tasvirlashga intilishi o'ziga xos. Shu bilan birga, yuqori darajadagi tension, shuningdek, har bir qahramonning o'ziga xos xususiyatlarini ochishdagi mahorati ham muhim rol o'ynaydi. Uslubida ishlatilgan dialektik elementlar, metaforalar va o'xshatishlar ham bu romanni o'ziga xos qiladi.

Agata Kristining yozuv uslubini o'ziga xos va mukammal tarzda tasvirlangan. U o'z asarlarida, ayniqsa detektiv janrida, psixologik tasvirlarni, aniq va qisqa iboralarni ishlatib, yuqori darajadagi tension yaratadi. "10 ta negr bolasi" romanida, Kristining yozish uslubini yanada boyib, har bir qahramonning psixologik jihatlariga e'tibor qaratiladi. Yozuvchining mahorati, o'qish jarayonida o'quvchini qiziqtirib, sirli va hayajonli atmosferani yaratishga qaratilgan.

Kristi romanida "muammo"ni kutilmagan, noaniq tarzda ochib beradi, bu uning individual uslubining asosiy jihatidir. Shu bilan birga, uning personajlari o'zining o'zgacha va mutlaqo original tasvirlari bilan ajralib turadi, ular murakkab ruhiy holatlar va odatlarni aks ettiradi.

Kristining asarlarini boshqa tillarga tarjima qilishda ko'plab qiyinchiliklar yuzaga keladi. Tarjimachilar, yozuvchining individual uslubini saqlab qolish uchun har doim har xil texnikalar va uslublardan foydalanishadi. "10 ta negr bolasi" romani misolida, romanning originalida ishlatilgan ayrim iboralar, madaniy kontekst va mahalliy an'analar tarjima qilganda to'g'ri yetkazib berilishi zarur. Masalan, "negr bolasi" atamasi romanning birinchi nashrida ishlatilgan

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

YANVAR

ANDIJON, 2025

bo'lsa-da, hozirgi kunda bu ibora irqchilik yoki kamsitish sifatida qabul qilinadi, shuning uchun tarjimachi bu atamaning zamonaviy muhitga moslashtirilgan versiyalarini izlashga majbur. Bundan tashqari, romanning o'ziga xos atmosfera va psixologik tarkibining tarjimaga to'g'ri aks ettirilishi katta muammo hisoblanadi.

Tarjima jarayonida madaniy farqlar ham muhim rol o'ynaydi. Agata Kristi asarlarida ingliz tiliga xos bo'lgan ijtimoiy va madaniy elementlar, tarjimachi tomonidan o'zgartirilmasdan yoki moslashtirilgan holda ifodalanishi kerak. Shu nuqtai nazardan, "10 ta negr bolasi" romanida madaniy aloqalar va axloqiy nuqtai nazarlarning farqlanishi muhim ahamiyatga ega.

Kristining individual uslubi, ayniqsa uning psixologik portretlash va tension yaratishdagi mahorati, romanni o'qishga yanada jozibali qiladi. Romanning tarjima qilingan nusxalari, tarjimonning yaratuvchanligi va tilni o'ziga xos ravishda ishlatishi bilan ajralib turadi. Shuningdek, tarjimachi romanning madaniy kontekstini tushunib, zamonaviy o'quvchiga moslashtirishda o'zining yuksak mahoratini namoyon qiladi. Biroq, bu jarayonning o'zi ko'plab tarjima muammolarini, jumladan, madaniy aloqalar va lingvistik farqlarni hal qilishni talab qiladi.

Natijalar: Tarjimada yuzaga keladigan asosiy muammolar Agata Kristining uslubini saqlab qolish, madaniy va lingvistik farqlarni to'g'ri tarjima qilish, shuningdek, ijtimoiy kontekstni o'zgartirishga qodir bo'lgan iboralar va atamalarni aniqlashdir. Tarjimonning o'zining kreativlik va madaniyatga oid bilimlari, romanni muvaffaqiyatli tarjima qilish uchun zarur. Tarjimada faqat so'zlarni emas, balki romanning tuzilishi, ruhiy holati va maqsadli o'quvchiga etkaziladigan hissiyotlarni ham hisobga olish kerak.

Agata Kristining asarlari, ayniqsa "10 ta negr bolasi", tarjima jarayonida ko'plab muammolarni keltirib chiqaradi. Tarjimachi asarning original uslubini saqlab qolish uchun bir qator til va madaniy jihatlarni hisobga olishga majbur. Romaning asosi — sir, tension va psixologik portretlarning aniq tasvirlanishi — tarjimaga nozik va murakkab bir vazifa yuklaydi.

Bundan tashqari, "negr bolasi" iborasi o'z zamonida odatiy bo'lsa-da, bugungi kunda irqchilikni ifodalovchi ibora sifatida ko'riladi va u zamonaviy tarjima versiyalarida o'zgartirilgan. Tarjimachi bu atamani to'g'ri moslashtirish va uning o'rniga zamonaviy va madaniy jihatdan qabul qilinadigan iborani qo'llash zarurati bilan yuzma-yuz keladi. Tarjimonning vazifasi faqat so'zlarni tarjima qilishdan iborat emas, balki ularning madaniy va ijtimoiy muhitdagi o'rnini ham to'g'ri aks ettirishdir.

Kristining romani ingliz tilida yozilgan va bu tildagi madaniyat va kontekstni, tarjima jarayonida boshqa tillarga o'zgartirish kerak. Masalan, ingliz tilida juda keng tarqalgan bo'lgan ba'zi ijtimoiy izohlar yoki iboralar boshqa tillarda noto'g'ri tushunilishi yoki qabul qilinmasligi mumkin. Shuningdek, "10 ta negr bolasi" romanidagi psixologik tahlil va atmosfere, ayrim madaniy kontekstlarda noaniq yoki qiyin bo'lishi mumkin.

Tarjimada ko'plab muammolar yuzaga keladi, lekin eng muhim vazifa Agata Kristining original uslubini saqlab qolishdir. Tarjimonlar, xususan, asardagi tension, sirni yaratishdagi o'ziga xos uslubni va qahramonlarning murakkab psixologik portretlarini to'g'ri aks ettirishga intilishadi.

Madaniy va lingvistik farqlarni hisobga olishda tarjimonlarning yuksak professionalligi talab qilinadi. Bu jarayonda nafaqat so'zlarni, balki ularning ruhiy holatini, hissiyotlarini va atmosferasini o'zgartirmasdan, o'quvchiga yetkazish muhimdir. Shu bilan birga, bu farqlarni inobatga olgan holda tarjima muhim natijalarga olib keladi: original matnning ma'nosi va atmosferasi saqlanadi, lekin o'quvchi uchun tushunarli va moslashtirilgan bo'ladi.

Xulosa qismi: Agata Kristining "10 ta negr bolasi" romani tarjimasida jarayonida uning individual uslubining saqlanishi va madaniy, lingvistik farqlarni hisobga olish juda muhimdir. Tarjimachi bu asarni boshqa tillarda taqdim etishda uning nozik psixologik tuzilmasi va atmosferasini yaxshi tushunishi va aks ettirishi zarur. Shu bilan birga, modern o'quvchiga moslashtirish va madaniy farqlarni hisobga olishda alohida e'tibor qaratish kerak. Kristining asarlarida, til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro munosabatlar orqali tarjima va original o'rtasidagi muvozanatni topish — murakkab, lekin hayotiy jarayon hisoblanadi.

"10 ta negr bolasi" romani misolida, Agata Kristining individual uslubi va tarjima jarayonidagi muammolarni tahlil qilish, tarjimonning yuksak mahoratini talab qiladi. Tarjimon faqat matnni emas, balki romanning psixologik, madaniy va ijtimoiy qatlamlarini ham to'g'ri tarjima qilishi lozim. Madaniy farqlar va lingvistik nuanslarni inobatga olish, Kristining uslubini saqlab qolishda asosiy omil hisoblanadi. Tarjima jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklarga qaramasdan, to'g'ri ishlangan tarjima, original asarning ruhi va mazmunini to'liq aks ettirishi kerak.

Adabiyotlar ruyhyati:

1. Raxmonkulovna, A. M. Milliy koloritni ifodalovchi frazeologizmlar tarjimasida muammolari (Agata Kristi asarlarining o'zbekcha tarjimalari misolida) 2023/12 Fil. fan bo'yicha falsafa. dok.(PhD) Diss. Avtoreferati. Volume1, (1), 56.
2. M.R.Abdullayeva and others. Social Psychological Features of the Process of Professional Stress in Pedagogical Activity // Journal Power System Technology ISSN: 1000-3673, V 48, Issue 4. 2024/12. Pages 3325-3334
3. ABDULLAYEVA, M. (2024). Inglizchadan o'zbekchaga nasriy tarjimaning milliy-madaniy xususiyatlari (XX asr oxiri XXI asr boshlarida ingliz tilidan bevosita tarjimalar misolida). TADQIQOTLAR. UZ, 50(5), 80-84.
4. Sayed Mohamed Ahmed Korayem, Sharustam Giyasovich Shamusarov, Gulnora Sattorovna Mutalova, Buzakhro Marufjanovna Begmatova, Nargiza Makhmudovna Saidova. Calling for the Use of Intermediate Language in Teaching Arabic to Non-Native Speakers, Its Foundations and Problems // Power System Texnology Journal, ISSN: 1000-3673 issue 48 (2024), -pp 2221-2236.
5. Xayrulla Hamidov, & Marxabo Abdullayeva. (2024). FRAZEOLOGIZMLARNING O'zbekcha muqobil variantlari va funksional xususiyatlari .Konferensiyalar | Conferences,1(8), 14–21. Retrieved from <https://uzresearchers.com/index.php/Conferences/article/view/2246>
6. Nasretdinova, M. N., Saydikramova, U. X., Saydikramova, Fuzaylova, N. A., Fayziyeva, A. K., & Jabborova, Z. T. (2024). Analysis of Stylistic Aspects of the Appearance of Ellipsis in Speech. South Eastern European Journal of Public Health, 1676–1680.
7. M.R.Abdullayeva and others. Social Psychological Features of the Process of Professional Stress in Pedagogical Activity // Journal Power System Technology ISSN: 1000-3673, V 48, Issue 4. 2024/12. Pages 3325-3334
8. Абдуллаева, М. (2025). НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ПРОЗЫ (на примере прямых переводов с английского языка конца XX - начала XXI века). Предпринимательства и педагогика, 3(4), 3–10. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/entrepreneurship-pedagogy/article/view/59216>
9. Abdullayeva, M. (2024). Milliy koloritni ifodalovchi frazeologizmlar tarjimasida muammolari (Monografiya). T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 148.